

La llengua gallega fa anys que viu sota la incertesa. Malgrat les oportunitats que ofereix una població amb un coneixement estès de l'idioma, les actuacions del Govern propi van encaminades a entrebancar tot el procés normalitzador.

Moltes possibilitats, poca ajuda

Pense que la primera cosa que han de saber els lectors i les lectores d'EL TEMPS pel que fa a la llengua gallega és que es tracta d'un idioma mil·lenari que va ser, entre les llengües peninsulars que es consoliden en si mateixes a l'alta edat mitjana com a evolució del llatí, la primera i més precoç a assolir un desenvolupament literari, estètic, pioner a l'Europa del moment, i que va resultar un imant d'atracció per a trobadors, poetes lírics, de Catalunya i altres regnes de la península Ibèrica. Per descomptat, aquesta esplendor literària era el correlat i la conseqüència d'una situació de normalitat lingüística, d'unanimitat social: normalització horitzontal (espacial: a tot l'àmbit de la Galícia històrica, a tot el territori d'expansió del galaicoportuguès, des de Luarca fins a Coimbra) i normalització vertical (idioma únic, de l'alta noblesa als serfs de condició més humiliada).

Set-cents anys de normalitat, cinc-cents de conflicte: aquest seria el resum històric de la diacronia del gallec, en afortunada expressió de Freixeiro. El segle XIX va conèixer, amb la formidable inauguració de Rosalía de Castro, un

procés de recuperació del gallec com a llengua literària i com a llengua pública, que continuà durant el primer terç del segle XX i que només va interrompre brutalment la Guerra Civil de 1936-1939. La dècada dels cinquanta-seixanta registrà, juntament amb la reorganització del nacionalisme, un ressorgiment fonamental que ens atrevim a qualificar de revolucionari, pel que va significar d'extensió social i pública de l'ús de l'idioma del país: a l'ensenyament, a l'Església, a la literatura política nacionalista, a la universitat, als mitjans de comunicació...; en conjunt, amb l'aspiració i la pràctica d'aconseguir l'homologació i la normalitat lingüística que el país va tenir en un altre temps.

Avui dia vivim una crisi esquemàtica-ment resumible en els termes següents. La causa de la recuperació del gallec va ser històricament –i continua sent– fruit del nacionalisme que actua socialment. Els últims dotze anys, sota el Govern autonòmic del PP i de Fraga, han significat una greu involució en aquesta matèria (com en tantes altres...). L'ivent del "bilingüisme harmònic", utilitzat com a ideograma recurrent del PP i de la Xunta de Galícia encobreix una

política de menyspreu i inaplicació de la legislació existent; una conversió de la Llei de normalització lingüística (1983) en paper mullat; un aprofundiment de la diglòssia preexistent; un incompliment de drets lingüístics; un intent de reconsolidació descarada de l'espanyol com a únic idioma oficial *de facto*, en contra de la legislació vigent.

Tot això és el que perjudica i sobra en el progrés normalitzador de la llengua gallega. Falta que tots els esforços normalitzadors de la base cívica, associativa, sindical i política es vegem reflectits, animats i correspostos per uns poders públics que meresquen el nom de Govern gallec: això és, observants de la legislació; complidors dels deures d'implantació i planificació d'usos del gallec, i al servei de Galícia i dels seus habitants.

El punt de partida potencial és, a més a més, immillorable: autoctonisme pràcticament absolut de la població, coneixement generalitzat de l'idioma i pertinença del gallec al comú sistema galaicoportuguès, amb milions de parlants arreu del món.

Maria Pilar García